אמרי שמואל

פרשת ראה

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנו של קדושים האדמו"ר
הרב שמואל שמעון טולידאנו שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו מאיר אבוחצירא זיע"א
אשדוד תשפ"א

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו
על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתו ולהצלחתו ולזיווג הגון משורש נשמתו של

יצחק בן מרים אלקיים הי"ו

שהקב"ה ימלא כל מישאלות ליבו לטובה ולברכה ויזכה

לבריאות איתנה ופרנסה טובה, שפע ברכה מזל והצלחה

בכל מעשה ידיו , אמן.

ראה תשפ"א

דרך התורה – דרך הברכה

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: את הברכה, אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצווה אתכם היום: והקללה, אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם, וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצווה אתכם" (דברים יא, כו-כח).

אומר המדרש, שמשה רבינו סמוך לפטירתו מן העולם היה עומד ומזהיר את עם ישראל, דעו לכם שבעולם הזה יש שתי דרכים, יש דרך של ברכה ויש דרך של קללה.

ואומר משה רבינו לעם ישראל, דעו לכם שיש רק שתי דרכים או ברכה או קללה ואין דרך ביניים, כי לפעמים אדם חושב אמנם אני לא אלך בדרך של הברכה אבל גם לא אלך בדרך של הקללה אלא אני אלך בדרך הביניים, ובא משה רבינו ואומר לעם ישראל דעו לכם שאין דרך ביניים, ומי שלא ילך בדרך של הברכה בסוף הרי שילך בדרך של הקללה.

ובזה מדגיש משה רבינו לכל יהודי בכל הדורות, שהדבר היחיד שמחזיק את האדם שלא ייפול ולא ידרדר לשפל המדרגה, הוא הקירבה להשם יתברך על ידי לימוד התורה וקיום המצוות, וכל זמן שיהודי הולך בדרך התורה והמצוות יש לו שמירה שלא ידרדר לדברים רעים, וגם אם חלילה ייפול ע"י דביקותו בתורה מיד יקום, כי התורה היא כמו חבל הצלה להקים את האדם מכל נפילה, אבל אם היהודי מתרחק מהדרך של הברכה שהיא הדרך של לימוד התורה וקיום המצוות, הרי שכשהוא מתדרדר אין מה שיעצור בעדו.

כוח התורה להוציא יהודי מבור התחתית

אנחנו רואים בתורה, שהקב"ה המשיל את עם ישראל לשני דברים - לעפר ולכוכבים, לעפר כמו שכתוב (בראשית יג, טז) "ושמתי את זרעך כעפר הארץ, אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ, גם זרעך ימנה", ולכוכבים כמו שכתוב (דברים א, י) "ה' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב", והרי שני אלו הם לכאורה שני הפכים - הדבר הכי גבוה הוא הכוכבים והדבר הכי נמוך הוא העפר, אם כן כיצד יכולים עם

ישראל להימשל גם לעפר וגם לכוכבים?

אומרת הגמרא במסכת מגילה (טז א) "דרש ר' יהודה בר אלעאי אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים, כשהן יורדין - יורדין עד עפר, וכשהן עולין - עולין עד לכוכבים", רואים מגמרא זו שכמו שיהודי יכול לטפס גבוה מאוד למעלה, כך חלילה יכול ליפול נמוך מאוד למטה, אבל אם הוא דבוק בתורה הקדושה, יש בכוחה לשלוח לו חבל הצלה ולמשוך אותו מתוך בור התחתיות שהוא מצוי בו.

התורה ממלאת את כל יומו של היהודי

אומרת המשנה בסוף מסכת מכות (ג, טז) - "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", ושואל הרב הבן איש חי לכאורה היה צריך להיות בדיוק הפוך, אם רצה ה' לזכות את ישראל לא היה מצווה להם הרבה מצוות אלא רק מעט, וכך כולם היו יכולים לקיים את התורה?

אלא אומר הבן איש חי, משל לאדם שהיה סוחר גדול והיה לו בן יחיד, ויום אחד בא הבן לאביו ואומר לו, אבא - ברצוני לנסוע למדינה פלונית לטייל שם, אבל האבא ידע שהמדינה הזאת שהבן רוצה לנסוע אליה, יש שם אנשים העושים מעשים מאוד מקולקלים ורעים, והאבא חשש שאם בנו ייסע לאותה המדינה הוא עלול ללמוד ממעשיהם, לכן במשך זמן רב האבא סירב לבקשתו. לאחר שהבן הפציר בו רבות, אמר לו האבא - אני מסכים שתיסע ובתנאי שתנצל את הנסיעה לקנות מאותה המדינה סחורה פלונית שהיא בזול שם, אבל היא מאוד מבוקשת ויקרה במדינתנו, ואם תסכים לתנאי זה גם אני אסכים לנסיעתך, והבן שהשתוקק מאוד לנסוע הסכים לתנאי בחפץ לב, והאבא נתן בידו כסף רב ושלחו לאותה המדינה.

בינתיים שלח האב מברק לאחד מידידיו המתגורר באותה המדינה שאליה נסע הבן, ובו ביקש ממנו שכשבנו יגיע למדינתו יחכה לו מיד ברדתו מן האונייה, ובכל זמן שהותו ילווה אותו וייקח אותו משוק לשוק, ומסוחר לסוחר על מנת לקנות את הסחורה

המבוקשת, וכשייגמר הכסף שבא־מתחתו מיד יעלה אותו על האונייה השבה אל ביתו.

וכך היה, שעם הגעת הבן, מיד חיכה לו החבר של האבא והיה לוקח אותו בכל יום לשוק אחר לקנות סחורה, ואחרי עשרה ימים כיוון שנגמר כל הכסף עלה מיד על האונייה השבה אל ביתו.

וכשחזר שאל האבא את הבן - בני, איך היה? ענה לו הבן - אבא, כלל לא הספקתי להכיר את המדינה ואת אנ־שיה כי הייתי עסוק כל היום בקניית הסחורות, ועד שסיימתי לקנות כבר הייתי צריך לחזור. אמר האבא - בני דע לך שאני הוא שעשיתי לך את כל זה, והכל היה לטובתך ולמענך, כי יד־עתי שהאנשים שם רעים מאוד ולא רציתי שתלמד ממעשיהם, לכן דאג־תי שבכל יום ייקחו אותך לשוק אחר לקנות סחורות וכך תהיה עסוק ללא הרף ולא תהיה לך שהות להכיר את בני אותה המדינה ומעשיהם הרעים.

והנמשל הוא שהקב"ה הוריד את הנ־שמה שלנו לעולם הזה, והנשמה היא חלק אלוק ממעל כמו שכותב הזוהר הקדוש (ח"ג מ"ו ב, ומדרש הנעלם פרשת בראשית מאמר תוצא הארץ נפש חיה) על הפסוק (בראשית ב, ז) "וייפח באפיו נשמת חיים"- "מאן דנפח מדיליה נפח", כלומר כמו שה־נופח אוויר מפיו הוא נופח את מה שבתוכו, כך כביכול הקב"ה כשהוא נפח באדם את הנשמה הרי שהוא נפח בו את מה שבתוכו כביכול חלק ממנו, אבל בעולם הזה יש הרבה ני־סיונות והרבה תאוות, ולכן הקב"ה הרבה לעם ישראל תורה ומצוות, כדי שכל היום היהודי יהיה עסוק במצ־וות, וכך לא תהיה לו שהות ליפול במלכודותיו של היצר הרע, יהודי קם בבוקר - מיד הוא מניח תפילין ומת־פלל, אח"כ בא לאכול מברך בתחילה ובסוף, יוצא מבית הכיסא - מברך ברכת אשר יצר, מפה לשם כבר הגיע הצהריים, מתפלל תפילת מנחה וב־ערב תפילת ערבית, וכך כל היום היהודי מוקף במצוות כדי שיהיה עסוק ולא יהיה לו זמן לניסיונות העולם הזה.

ולכן מי שלא הולך בדרך של הברכה, הרי שהוא מיד מתדרדר עד התהום ואין מה שיעצור בעדו, כי הדבר היחיד שיכול לעצור את האדם מהת־

דרדרות הוא רק הקירבה להשם יתברך, ולכך ניתן לזכות רק על ידי לימוד התורה וקיום המצוות.

ממני תראו וכן תעשו

רבינו רבי חיים בן עטר בספרו אור החיים הקדוש על התורה (דברים יא כו) שואל, הרי אפילו כל אות הכתובה בתורה מדוקדקת מאוד, ואם כן מדוע אמרה התורה את המילה ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, היה מספיק לומר - ראה נתתי לפניכם היום ברכה וקללה, ומדוע כתבה התורה את המילה אנוכי?

אלא אומר אור החיים הקדוש וזה לשונו "ונראה שהכוונה היא, כי לפי שבא להבחירם בעולם העליון ולהמעיט כל טובות עולם הזה, וכדי שיתאמתו אצלם הדברים צריך שהמוכיח יהיה בו ב' עניינים, א' שיכיר הכרה חושית בטוב העליון, והב' שהשיג השגת טוב עולם הזה וקנייניו, כי אם המוכיח יהיה מושלל מקנייני עולם הזה לא יאמנו דבריו למשיגי טובת עולם הזה, כי יאמרו אין אומרים למי שלא ראה יבא ויגיד, שאם היה טועם טעמי הנאות גדולת העולם הזה וקנייניו ותענוגיו לא היה ממאיסו ובוחר בזולתו, ובזה לא יטו אזנם לקבל דבריו, גם הבא להפליג בטוב עולם הבא לא יוצדקו ולא יאמנו דבריו לשכל הטבעי, כל שהוא עצמו אין דבריו אלא מפי האמונה והוא לא ראה ולא ידע, ולזה אמר מושיע ורב האיש משה ראה אנכי, פירוש אלי תראו ותצדיקו ותשכילו להצדיק הדברים, כי הוא השיג להכיר טוב עולם הזה כי היה גדול מאוד וגיבור ומלך ועשיר גדול כאומרם ז"ל (שבת צב א), ויפה דודי אף נעים גם בטוב העליון הכיר כי עלה שמים וטעם טעם עליון, ואחר שהשיג הכרה חושיות הכרת ב' דברים והשגתם, אמר להם הדברים האמורים בענין", ע"כ דבריו הקדושים של אור החיים הקדוש.

כלומר, משה רבינו עומד לפני עם ישראל ואומר להם, דעו לכם שיש בעולם הזה רק שתי דרכים או דרך של ברכה או דרך של קללה.

והנה אם היה בא אדם פשוט ואומר את הדברים האלו לעם ישראל היו יכולים להגיד לו מי אמר לך שיש רק שני דרכים, אולי יש גם דרך ביניים? וכי אתה מכיר את כל תענוגות העו-

לם הזה? וכי עלית לשמים וראית מה הולך שם?

אבל מכיוון שמשה רבינו הוא זה שבא לעם ישראל ואומר להם את הדברים, הרי שהוא אומר להם תסתכלו מי אומר לכם את הדברים האלו - ראה אנוכי - מי שאומר לכם את הדברים האלו הוא אני, משה רבינו, שמכיר את כל ניסיונות ופיתויי העולם הזה, ואני גם עליתי לשמים למשך ארבעים יום וארבעים לילה וראיתי בשמים את הכל, ואני אומר לכם שיש בעולם רק שתי דרכים בלבד, ולכן אמרה התורה את המילה אנוכי.

היום אם בקולו תשמעו

התורה הקדושה אומרת לנו (דברים יא, כו) "ראה אנוכי נותן לפניכם היום", ושואל הרב הבן איש חי (עוד יוסף חי דרושים ראה ד"ה ובאופן אחר) מדוע אמרה התורה את המילה 'היום', הרי התורה ניתנה לפני שלושת אלפים ושלש מאות שנה?

אלא שבא משה רבינו וגילה לעם ישראל, דעו לכם שאדם יצליח ללכת בדרך של ברכה רק אם יחשוב בדעתו שיש לו רק את היום הזה בלבד, כי יצר הרע אומר לאדם תלך בדרך של ברכה ותקיים תורה ומצוות - אבל לא מהיום רק ממחר, ממחר תניח תפילין ממחר תלך לשיעור תורה וממחר תשמור שבת וכך חולפים כל החיים של האדם, והוא מה שאומר משה רבינו לכל יהודי - אם תרצה לזכות ללכת בדרך של הברכה, אל תחכה למחר כי המחר הזה לא יגיע עד סוף ימיך, אלא תחשוב שיש לך רק את היום הזה בלבד ורק כך תוכל להתקרב אל ה' יתברך.

וכמו שאומרת המשנה באבות (ב, ד) "אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה", אלא תחשוב שיש לך רק את היום הזה בלבד ולא יהיה יום אחר.

אמרו חז"ל בגמרא בברכות (סג ב) על הפסוק "אדם כי ימות באוהל" (במדבר יט, יד), "אמר רבי שמעון בן לקיש, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן", כלומר דברי תורה מתקיימין רק במי שלומד תורה כאילו היום הוא יומו האחרון ומחר ימות, שאז הוא מנצל כל שניה ושניה ולא מבטל אפילו רגע אחד.

בשעה שהוא לומד ירגיש כאילו הוא מת

ומביא החפץ חיים (על התורה פרשת חוקת) משל לסוחר גדול שהיה לו בית מסחר גדול ובו בילה את רוב שעות היום, כמעט לא היה לו זמן להתפלל במנין. עברו שנים, האיש התקרב לגיל זקנה, כוחותיו נתדלדלו, וחש כי יומו מתקרב וכי עליו יהיה לתת בזמן הקרוב דין וחשבון על פעלו. החליט "להכין צידה לדרך", וכבר למחרת הלך לבית הכנסת להתפלל במנין, ולאחר התפילה נשאר ללמוד שעתיים. כששב למסחרו כעבור כמה שעות, שאלה אשתו, הרי כל החנות מלאה סוחרים, היכן היית? א"ל הייתי טרוד והתעכבתי בדרך. למחרת, כשראתה שבעלה מאחר, הלכה לחפשו בבית הכנסת, ולתדהמתה מצאה אותו יושב ולומד. התחילה לצעוק עליו בקול, מה זה איתך, וכי יצאת מדעתך, החנות מלאה קונים ואתה יושב ולומד. ואמרה לו לא אכפת לי ההפסד שאתה גורם לנו, אבל וכי אפשר לגרש קונים מהחנות בו בזמן שכל הסוחרים מסביב מתחרים בנו? אמר לה בעלה, שמעי נא, מה היית עושה לו בא מלאך המוות ואומר לי, הגיע זמנך להיפטר מהעולם בוא עימי, וכי הייתי יכול לומר לו אין לי זמן עכשיו כיון שהחנות מלאה קונים, א"כ תוכלי לחשוב כי עכשיו אני מת, ומה אכפת לך אם בעוד שעתיים אקום לתחיה ואבוא לעזור לך? זו כוונת דברי חז"ל (ברכות סג ב) "אין דברי תורה מקיימים אלא במי שממת עצמו עליה", שאדם צריך לחשוב "שהוא מת", ועל כך אין לו תשובה כי אין לו זמן. ורק אם יחשוב כך, יוכל ללמוד ולקיים את התורה הנותנת חיים ללומדיה ועושיה.

ובאמת אומרת לנו התורה שזו דרך ההסתכלות הנכונה, לראות בכל יום כאילו הוא היום האחרון לחיינו, וכך ננצל כל רגע ממנו ללימוד התורה ולקיום מצוותיה.

והיו עיניך רואות את מוריך

ועוד אומר הרב הקדוש הבן איש חי, שבמילים ראה אנוכי משה רבינו בא לגלות לעם ישראל באיזה אופן יהיה להם קל יותר לזכות ללכת בדרך של הברכה, והדרך היא על ידי שיסתכל

פרשת ראה

האדם בדמות פניו של אדם צדיק, כי כשיהודי מתבונן בדמות פניו של אדם צדיק, מיד הוא נמשך לקדושה. כי הצדיק על ידי שהוא מקדש ומטהר את עצמו זוכה לפנים טהורות כמו של מלאך, ומהפנים הזכות והטהורות של הצדיק קורן אור של קדושה, ולכן אמר משה רבינו לעם ישראל - אם אתם רוצים לזכות ללכת בדרך של הברכה, ראה אנוכי - תסתכלו עלי ותתבוננו בי, ועל ידי זה תזכו ללכת בדרך של הברכה.

הגמרא בעירובין (יג ב) מספרת על התנא הקדוש רבי יהודה הנשיא שזכה לחבר את המשניות, וזה לשון הגמרא "אמר רבי, האי דמחדדנא מחבראי [מה שאני חריף יותר מחברי] דחזיתיה לר' מאיר מאחוריה [הוא מכיוון שראיתי את רבי מאיר מאחוריו], ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי [ואילו הייתי רואה אותו מצד פניו, הייתי מחודד אפילו יותר], דכתיב (ישעיה ל, כ) והיו עיניך רואות את מוריך", שרבי אומר שלכל מעלתו זכה בזכות ראיית הצדיק.

מסופר שבפעם הראשונה שמו"ר זקיננו הבבא סאלי עלה לארץ ישראל היה זה עוד לפני קום המדינה והיה רק בן שלושים וארבע, ובביקורו בירושלים לפקוד את שריד בית מקדשנו בכותל המערבי, נכנס לבקר את גדול אותו הדור הרב הישיש בן התשעים רבי שלמה אליעזר אלפנדארי זצוק"ל, והרב אלפנדארי היה ידוע כתקיף שאינו נושא פנים לאיש ויהיה זה אפילו הרב הגדול ביותר, והנה מיד כשנכנס הבבא סאלי לביתו קם בפניו הרב אלפנדארי מלוא קומתו ולא רק זאת אלא אף ביקש את ברכתו, וכל בני הבית המה ראו כן תמהו כיצד מכבד הרב הזקן את האורח הצעיר, והסביר הרב אלפנדארי שהרי נאמר בפסוק (תהלים קכח, ד) "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'", שמי שראוי לברך הוא רק מי שהוא ירא ה', והרב הזה שבא היום במחיצתנו מיד בכניסתו ראיתי על זיו פניו שהוא ירא ה' מאין כמותו וברור שמיד ביקשתי ממנו שיברכני.

ולצד השני כל יהודי צריך לדעת, שהסתכלות בפני רשע יכולה לגרום חלילה נזקים גדולים לנשמתו של האדם, כמו שכתוב במשלי (יח, ה)"שאת פני רשע לא טוב", וכן בגמ-

רא במגילה (כח א) נאמר "שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים, א"ל מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע, דאמר ר' יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע", ולכן כל אדם ישתדל להסתכל כמה שיותר בפני הצדיקים בלבד.

שמירת העיניים הראייה הלוך הנשמה

ידוע שהקדוש ב"ה נתן לכל אדם חמישה חושים - המישוש, הטעם, השמיעה, הראייה והריח, והחושים הם זה למעלה מזה, חוש המישוש הוא הגשמי ביותר, אחריו חוש הטעם והוא יותר רוחני ממנו, אחריו חוש השמיעה, ואחריו חוש הראייה שהוא כמעט הכי רוחני, והכי רוחני הוא חוש הריח.

פרשתינו פותחת במילה ראה, שהיא מסמלת את חוש הראייה שהוא החוש כמעט הכי רוחני שנתן לנו הקב"ה והוא החלון של הנשמה, ולכן צריך לשמור עליו מכל משמר שלא לקלקל אותו.

כתוב בצפניה (ג, כ) "בעת ההיא אביא אתכם, ובעת קבצי אתכם, כי אתן אתכם לשם ולתהילה בכל עמי הארץ, בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'" - אומר הרב הקדוש מקוברין, שכשיהודי בא לעשות תשובה ולהתקרב אל השם יתברך, הדבר הראשון שיעשה הוא להתחזק בשמירת העיניים שלו.

וסיפר הגאון הצדיק רבי מרדכי אליהו זצוק"ל שפעם אחת שאל את בבא סאלי - כיצד זכה לכח המיוחד הזה לרפא חולים ולפקוד עקרות ולעשות ניסים ונפלאות, מה שלא זכו לכך גדולי הצדיקים? ואם כבודו יגיד לי שהכל הוא זכות אבות - הרי גם לי יש זכות אבות, ואם כבודו יגיד לי שהכל הוא בזכות שבכל יום הוא טובל במקווה - הרי גם אני טובל בכל יום במקווה? אמר לו בבא סאלי, דע לך שהכל רק בזכות שמירת העיניים.

עוד מסופר שלפני יותר מארבעים שנה היו חיילים שהיו בשבי בסוריה ונשיהם היו עגונות, וגדולי הרבנים פסקו שעל פי ההלכה עקב כל החקירות שחקרו והבדיקות שבדקו מכל מיני מידעים חסויים למיניהם, הנשים שלהם נחשבות כאלמנות

ומותרות להתחתן.

והנה אחת הנשים שבעלה היה בשבי בסוריה הלכה אצל הבבא סאלי, ובבא סאלי אמר לה - דעי לך שבעלך עדיין חי, ואותם דיינים לא הבינו למה הבבא סאלי אומר את זה הרי עכשיו הם פסקו שהם מתו והנשים מותרות להתחתן, ושאל אחד הדיינים את בבא סאלי על סמך הוא אומר את זה, ענה לו הצדיק אני עכשיו רואה אותו בעיניים שלי שהוא חי והוא קשור באמבטיה.

כעבור כמה זמן ישראל עשתה החלפת שבויים עם סוריה וחלק מהחיילים חזרו ל"ע מתים וחלק חזרו בחיים, ובעלה של אותה אישה שהייתה אצל הבבא סאלי חזר חי, ושאלו אותו היכן שמו אותך? וסיפר שנעלו את כל השבויים בדירה אחת, אבל כל חייל קשרו אותו בחדר נפרד ואותו קשרו באמבטיה, והכל ממש כדברי הבבא סאלי, וכל זה רק בזכות שמירת העיניים.

שנה לפני הסתלקותו של האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא זצוק"ל, ביקר אצלו אחד מגדולי ראשי הישיבות בירושלים, וביקש עצה טובה לתלמידיו איך להתעלות ביראת שמים אמיתית. השיבו רבי מאיר - העצה הבדוקה והטובה מכל, היא שמירת העיניים ושמירת הלשון. והבטיחו בהחלטיות שמי שיצליח בעבודה זו, יגיע לדרגות נפלאות ביראת שמים ובעבודת ה' טהורה.

לאחר שרבי מאיר זצוק"ל נתבקש לישיבה של מעלה, סיפר המגיד הירושלמי רבי שבתאי יודלביץ' זצ"ל בעת ההספד ביום השלושים, - ידידי הגיע ארצה מלונדון ובפיו בשורה מרה - בנו נחטף לפני זמן מה וכל החיפושים אחריו לא העלו דבר. נסענו לבית רבנו הבבא מאיר זיע"א, והאב התחנן לפניו שיגלה להם היכן הבן נמצא.

בתחילה ניסה בבא מאיר להתחמק וסירב לענות על ענין זה, אך כאשר רבו ההפצרות ביקשו הצדיק להביא נייר ועיפרון. בבא מאיר ישב וצייר לעיניהם את הבית שבו נמצא הילד החטוף בלונדון, ואת השבילים המוליכים לפרדס שבקצה הרחוב, ושם בקצה הפרדס מצייר הצדיק את הבניין הגבוה בן שמונה הקומות, ואז פונה לאנשי שיחו ואומר להם: כאן

כקומה השלישית יש כנסיה ובה נמצא הבן.

מיד התקשרו ללונדון והודיעו לקרו־ביהם את תשובתו של הצדיק. הב־שורה הועברה מיד למשטרת לונדון אשר איתרה את הבנין ופרצה לשם ושיחררה את הבן החטוף, וברוך פודה ומציל.

סיים הרב שבתאי יודלביץ' זצ"ל ושאל את הקהל בקול אדיר: האם רבי מאיר מכיר את המבנה בשכונה הזו שצייר? ומתי אם בכלל היה בלונדון? אלא זו רק תוצאה של שמירת העיניים, ובז־כותה זכה רבי מאיר לראות למרחוק את כל מה שרצה.

סיפר רבי יהודה צדקה על רבי מאיר אבוחצירא, שהיה צריך לילך לשדה התעופה כדי לקבל את פני אביו הבבא סאלי שהגיע מאחת המדינות, ובאו אתו החסידים שלו ועשו סבי־בו כעין טבעת כדי שבטעות לא יראו עיניו הקדושות והטהורות דברים לא טובים, המצויים לצערנו בשדות הת־עופה.

אלא שהיה איחור של כמה שעות, ולאט לאט הטבעת מסביבו נחלשה והיה מאוד קשה לרב, ולמרות שנזהר מאוד, אמר הרב לאחר כחמש עשרה שנה שרק באותו יום הוא הצליח לתקן את הקלקול שנעשה באותו היום.

כמה עלינו לשמור מכל משמר על עינינו מכל מראה אסור.

לשמוע אבל בשמיעה של הלב

נאמר בפסוק (דברים יא כז) "את הב־רכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלו־קיכם", ושואל בעל אור החיים הק־דוש (שם) מדוע התורה אומרת את הברכה אשר תשמעו, ולא אומרת את הברכה אשר תעשו?

אלא אומר אור החיים הקדוש: שעצם זה שאדם שומע את דברי ה' זו הבר־כה הגדולה ביותר, ועל ידי שישמע לדבר ה' בסוף יגיע לידי עשיה.

וכאן התורה הקדושה לא מדברת רק על שמיעת האוזן, אלא בעיקר על שמיעת הלב, ושמיעת הלב היא מה שבני האדם מתבוננים בדברים ששמעו, התבוננות אמיתית וטהורה ונקייה מפניות אישיות, ואז ורק אז הם חודרים לתוך הלב.

פרשת ראה

וכן בכל יום אנחנו אומרים (דברים ו ה) "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" מה הפירוש שמע ישראל? הרי כל אחד יודע שה' אלוקינו וה' אחד? ומ־דוע צריכים לשמוע שוב ושוב דבר ידוע ומפורסם? אלא בפסוק שמע ישראל לא מדובר רק על שמיעת האוזן אלא בעיקר על שמיעת הלב, שנתבונן ונכניס את הדברים לתוך ליבנו שה' אלוקינו והוא אחד.

מספר המדרש (בראשית רבה סה כה) על יהודי מומר בשם 'יקום איש צרורות', שהיה בן אחותו של התנא הקדוש יוסי בן יועזר איש צרידה. באותם ימים שלטה מלכות יוון הרש־עה על ישראל, וגזרות השמד נאכפו בכל תוקף.

יוסי בן יועזר נתפס ב"חטא" של הר־בצת תורה ברבים, בעיצומו של יום השבת מצאוהו דורש דברי תורה בבית הכנסת לפני ציבור גדול. מיד אסרוהו ולקחוהו אל הגרדום כדי להוציאו להורג.

בעודו מורכב על הסוס בדרך להוצאתו להורג, פגש אותו אחיינו ששמו היה 'יקום איש צרורות', ואותו אחיין היה רוכב על סוס בפרהסיא ביום השבת לצידו של דודו הקדוש והטהור.

אמר 'יקום איש צרורות' לדודו: ראה הסוס שהרכיבני אדוני מושל היוונים, וראה את הסוס שהרכיבך אדונך המוביל אותך לעמוד התליה. אמר לו הרב: אם מכעיסו של הקדוש ברוך הוא מקבל כזה כבוד ויקר, קל וחומר שישלם הקדוש ברוך הוא שכר לעו־לם הבא לאלה שעשו רצונו.

אמר לו יקום: וכי עשה אדם רצונו של השם יותר ממך? ובכל זאת ראה להיכן מובילים אותך. אמר לו הרב: אם כך הגיע לעושי רצונו, קל וחומר למכעיסיו שישלם להם ה' יתברך כג־מולם הרע בעולם הבא!

נכנסו דבריו של הרב בלבו של יקום איש צרורות כארס של נחש, ומיד הרהר בתשובה, והלך וקיים בעצמו ארבע מיתות בית דין, סקילה שריפה הרג וחנק, כדי לכפר על עוונותיו.

מה עשה? הביא קורת עץ ונעץ אותה בארץ, וקשר בה חבל, וערך עצים והקיף אותם גדר של אבנים, ועשה מדורה לפניה, ונעץ חרב באמצע, הצית את האור, ועלה ונתלה בחבל שבקורה ונחנק, בינתיים גברה האש

והגיע לחבל ושרפה אותו ויקום נפל על החרב שהיתה נעוצה מתחתיו, ואחר כך נפל עליו הגדר של האבנים ונסקל באבנים, ולבסוף נשרף.

נתנמנם רבי יוסי, וראה את מטתו של יקום פורחת באויר, אמר: בשעה קלה קדמני זה לגן עדן, שהרי מקום שב־עלי תשובה עומדים צדיקים גמורים לא יכולים לעמוד. ראה לאיזו דרגה נפלאה וגדולה הגיע אותו רשע בגלל שברגע האמת ליבו שמע את האמת שבדברי דודו הקדוש.

עוד מסופר במדרש, על יהודי רשע שפרק מעליו עול מלכות שמים, ושמו 'יוסף משיתא', ובזמנו הגויים כבשו את ירושלים, והם פחדו להיכנס לבית המקדש היות וידעו את כח קדושתו.

עמדו אותם הגויים והכריזו: מי שיכ־נס לבית המקדש, אנו מבטיחים לו, שכל מה שיוציא משם ייקח לעצמו.

שמע זאת יוסף משיתא, ונכנס, והוציא משם את מנורת הזהב. כש־ראו זאת הגויים, אמרו לו: אין זה מתאים לאדם פשוט כמוך להשתמש בכלי כזה, דבר זה ראוי למלך, ולכן היכנס פעם נוספת, והפעם תיקח לעצמך כל מה שתחפוץ. יוסף, לא הסכים להיכנס פעם נוספת, ואמר להם: די לי שהכעסתי את בוראי פעם אחת, אכעיסהו פעם שניה? וככל שניסו לשכנעו להיכנס שנית, לא הסכים לכך. וסופו היה, שניסרו אותו, ומת מיתה משונה, והיה צועק ווי שהכעסתי את בוראי!!!.

רואים מכאן שוב איך אדם שגם קודם ידע שאסור לו להיכנס למקדש, מיד כששב והשיב את אותם הדברים אל ליבו, שוב לא היה מסוגל לעבור על רצון קונו למרות הייסורים הנוראים שייסרו אותו הרשעים.

רגע אחד של שמיעת הלב

ועוד מספרים רבותינו במסכת עבו־דה זרה (יח א): כשחלה רבי יוסי בן קיסמא, הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו. אמר לו: חנינא אחי, אין אתה יודע שאומה זו שגזרה על ישראל שלא לעסוק בתורה, מן השמים המליכוה, והיא שהחריבה את בית המקדש, ושרפה את ההיכל, והרגה את חסידיו, ואיבדה טובים מישראל, ועדיין היא קיימת, ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה, ומקהיל

קהילות ברבים, וספר תורה מונח לך בחיקך!

אמר לו רבי חנינא: מן השמים ירחמו! אמר לו: אני אומר לך דברים של טעם, ואתה אומר לי מן השמים ירחמו? תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת הספר תורה באש!

לא היו ימים מועטים, עד שנפטר רבי יוסי בן קיסמא, והלכו כל גדולי רומי לקוברו, והספידוהו הספד גדול, ובחזרתן מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה, ומקהיל קהילות ברבים, וספר תורה מונח לו בחיקו.

הביאוהו וכרכוהו בספר תורה, והקיפוהו בחבילי זמורות, והציתו בהן את האור, והביאו ספוגים של צמר ושרו אותם במים, והניחום על לבו, כדי שלא תצא נשמתו במהרה.

אמרה לו בתו: אבא, זו תורה וזו שכרה? אמר לה: אילמלי אני נשרפתי לבדי היה הדבר קשה לי, עכשיו שאני נשרף וספר תורה עמי, מי שמבקש עלבונו של ספר תורה הוא יבקש עלבוני.

אמרו לו תלמידיו: רבי, מה אתה רואה? אמר להם: גווילים של ספר תורה נשרפים ואותיות פורחות. אף אתה פתח פיך ותכנס בך האש! אמר להן: מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל יחבול הוא בעצמו.

אמר הממונה על ההריגה לרבי חנינא: רבי, אם אני מרבה ומגדיל את השלהבת ונוטל את הספוגים של הצמר מעל לבך, אתה מביא אותי לחיי העולם הבא? אמר לו: כן. ונשבע לו על כך.

מיד הרבה בשלהבת ונטל ספוגים של צמר מעל לבו, ויצאה נשמתו במהרה. קפץ ונפל לתוך האור. יצאה בת קול ואמרה: רבי חנינא בן תרדיון והממונה מזומנים הן לחיי העולם הבא. בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בשעה אחת, ויש קונה עולמו בכמה שנים.

והנה ראינו גם ממעשה נורא זה, כיצד אותו הממונה זכה לחיי העולם הבא, בזכות רגע אחד של שמיעת הלב אמיתית.

מה קורה כשלא שומעים

ולאידך גיסא אנו רואים את הנזקים

הרוחניים הנגרמים מחוסר שמיעת הלב, כמו שנאמר (דברים כא, יח-כא) בבן סורר ומורה "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה, איננו שמע בקול אביו ובקול אמו, ויסרו אתו ולא ישמע אליהם: ותפשו בו אביו ואמו, והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער מקומו: ואמרו אל זקני עירו, בננו זה סורר ומרה, איננו שמע בקלנו זולל וסבא: ורגמהו כל אנשי עירו באבנים ומת, ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו".

וכאן אנו יכולים לראות כיצד שלוש פעמים התורה מדגישה את החיסרון של אותו בן סורר ומורה בכך שאיננו שומע בקול הורים, כלומר אינו משיב אל ליבו את דבריהם והפצרותיהם שישוב למוטב, וכך נחתם דינו על שם סופו כמו שנאמר בגמרא (סנהדרין סח ב), משום שאם אין שמיעת הלב הרי שכמעט וחסומה הדרך לשוב למוטב.

וכן ראינו בנבוכדנצר שבגאוותו הרבה, עשה פסל עצום בגודלו - בדמותו, העמיד אותו ב"בקעת דורא", וציווה שיבואו נציגים נכבדים מכל עם ועם, ובהינתן האות, ישתחוו כולם לפסל. מן היהודים בחר נבוכדנצר את חנניה, מישאל ועזריה. אבל בשעה שכולם השתחוו לצלם, הללו נשארו עומדים בקומה זקופה ולא השתחוו. אמר להם נבוכדנצר, כי אם יעמדו בסירובם ולא ישתחוו, יושלכו לכבשן האש. ענו ואמרו לו: "נבוכדנצר! אין אנו מהססים כלל מה להשיבך על הדבר הזה. הרי לאלוקינו אנחנו עובדים, הוא יכול להציל אותנו מכבשן האש הבוער ומידך המלך. ואם לא יציל אותנו, בכל זאת ידוע תדע לך, כי לאלוהיך אין אנו עובדים, ולפסל הזהב שהקימות לא נשתחווה". מיד ציווה נבוכדנצר להשליכם לכבשן האש. הושלכו חנניה, מישאל ועזריה לכבשן, ומתוך שמחתם שזכו לקדש שם שמים, היו אומרים את ההלל בשמחה. שלח הקב"ה את המלאך גבריאל שיקרר להם את האש, ולא ניזוקו כלל, ואפילו בגדיהם לא נחרכו. נחרד נבוכדנצר, ציווה להוציאם, והכריז ואמר (דניאל ג): "ברוך אלוקיהם של חנניה מישאל ועזריה, ששלח מלאכו והציל את עבדיו שבטחו בו. לא נמצא אל אחר שיכול להציל כאלוה זה".

והנה נבוכדנצר לאחר כל מעשה זה, וכי שינה את דרכיו? או השיב את ישראל לארצם? כלום לא השתנה, הוא המשיך להחזיק את ישראל בגלות ולעבוד את פסליו.

ולכאורה איך זה יכול להיות לאחר כל הניסים הגלויים שראה בעיניו? אלא הכל כדברינו, שאם אין השבה אל הלב הרי שאדם יכול לשמוע את הדרשות חוצבות הלהבות ביותר ולראות ניסים גלויים לנגד עיניו ולא להשתנות אפילו כמלוא נימה, ומאידך מספיק לאדם רגע אחד אמיתי של השבה אל הלב על מנת להשתנות מן הקצה אל הקצה.

והוא מה שמדגישה לנו התורה במילים "אשר תשמעו", שזוכים ללכת בדרך של הברכה, רק כשמכניסים את הדברים אל תוך הלב, כי שמיעה אמיתית היא רק שמיעת הלב.

דרך קצרה וארוכה ודרך ארוכה וקצרה

אומר המדרש (ילקו"ש יא, כו-כח) "ברכה וקללה", למה נאמר. לפי שנאמר (להלן ל, יט) "החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה", שמא יאמרו ישראל הואיל ונתן המקום לפנינו שני דרכים דרך החיים ודרך המוות נלך באיזו מהן שנרצה, תלמוד לומר "ובחרת בחיים". משל לאדם שהיה יושב על פרשת דרכים והיו לפניו שני שבילין, אחד שתחילתו מישור וסופו קוצים ואחד שתחילתו קוצים וסופו מישור, והיה מודיע את העוברים ואת השבים ואומר להם - שאתם רואים שביל זה שתחילתו מישור, כשתים ושלש פסיעות מהלך במישור וסופו לצאת לקוצים, ואתם רואים את שביל זה שתחילתו קוצים, כשתים ושלש פסיעות אתה מהלך בקוצים וסופו לצאת למישור. כך אמר להן משה לישראל, אתם רואים את הרשעים שהן מצליחים, בשנים ושלשה ימים הן מצליחין בעולם הזה וסופן לדחות באחרונה, שנאמר (משלי כד, כ) "כי לא תהיה אחרית לרע."

וכך אומר משה רבינו לעם ישראל, בעולם הזה יש שני דרכים - יש דרך של ברכה ויש דרך של קללה, דרך של ברכה זה חיים עם אמונה חיים עם תורה ומצוות, ודרך של קללה זה חיים בלי אמונה ובלי תורה ומצוות.

ואומר משה רבינו לעם ישראל, שני הדרכים האלו דרך אחת נראית ישרה וחלקה של חיים בלי עול של אמונה ובלי עול תורה ומצוות, מה שלכאורה נראים חיים טובים ומאושרים, חיים חופשיים בהם אתה יכול לאכול כל מה שתרצה ותדבר כל מה שתרצה ותעשה כל מה שתרצה, וכמו שה־טבע של האדם מושך אותו תמיד לחפש איך לפרוק עול, וכאן היצר הרע אומר לאדם אם תחייה כך אתה תחייה את החיים המאושרים ביותר.

אבל מה שמגלה לנו משה רבינו על הדרך הזו שנראית בתחילתה חלקה ונוחה להליכה, שהכל הוא רק בהת־חלה, אבל אם אדם ילך כל חייו רק אחרי התאוות, ויחיה חיים "חופשיים" בלי אמונה ובלי תורה, בהמשך הדרך הוא ירגיש את כל הקוצים והאב־נים, הוא הוא פתאום ייראה שכל תענוגות העולם הזה לא משביעות אותו, ואז בהתחלה הוא חושב אולי מה שישביע את הנפש שלי הם עוד תאוות ותענוגות שעוד לא ניסיתי, אבל אחרי שהולך אחרי התאוות עוד ועוד, פתאום הוא מרגיש שהחיים שלו הם כבר חסרי משמעות ואין בהם שום תוכן אלא הכל חיצוניות, ובתוך הלב פנימה הכל ריק, ולהוסיף תענוגות נוספות מרגיש כמו מים מלוחים לגווע בצמא שרק מצמיאים אותו יותר, כי הנשמה שלא מקבלת את מזונה זועקת לקב"ה, ושהנפש של האדם ריקה נכנסת בה עצבות ואין לה מנוחה.

אבל הדרך השנייה שבהתחלה נראה שיש בה קוצים ואבנים, הכל הוא רק בתחילת הדרך, אבל אחרי כמה צע־דים כל הדרך ישרה וחלקה, וזו הדרך של חיים עם אמונה בהשם יתברך, חיים עם תורה ומצוות, שבהתחלה כשבא יהודי להתקרב לקב"ה נראה לו שהעול גדול וכבד עליו, והיצר הרע אומר לו - מעכשיו אתה לא תוכל לאכול כל מה שאתה רוצה אלא רק כשר וכו', ועל כל צעד ושעל התו־רה אומרת לנו מה לעשות, ולכאורה זה עול, אבל אחרי שיהודי טועם את הטעם של להיות קרוב להשם יתב־רך, כמו שדוד המלך אומר (תהלים לד, ט) "טעמו וראו כי טוב ה'", "ואני קרבת אלוקים לי טוב" (תהלים עג, כח), שלאחר שתטעם את המתיקות של שמירת שבת קודש, לאחר שתט־

עם את המתיקות של לימוד התורה, אתה תראה שלא תוותר על התעניגות המתוקות האלו בעד שום הון שבעולם.

כל ישראל ערבים זה בזה

נאמר בתורה, "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה", ושואל הרב הבן איש חי - לכאורה צריך להבין מדוע התורה מתחילה את דבריה בלשון יחיד - "ראה", וממשיכה בלשון רבים - "לפניכם?"

אלא אומר הבן איש חי, הגמרא אומרת (קידושין מ ב) "לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצווה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר (קהלת ט, יח) 'וחוטא אחד יאבד טובה הרבה', בשביל חטא יחיד שחטא אובד ממנו טובות הרבה. ר' אלעזר בר' שמעון אומר, לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצווה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, שנאמר וחוטא אחד כו', בשביל חטא יחידי שעשה זה אבד ממנו ומכל העולם טובה הרבה."

כל עם ישראל ערבים זה בזה, אם יש יהודי שעושה מצווה הוא מכריע לא רק את עצמו לכף זכות אלא את כל העולם כולו לכף זכות, וכן להיפך ח"ו שיהודי עובר עבירה הוא מכריע לא רק על עצמו אלא חלילה מביא קללה על כל העולם כולו.

וכמו שאומרת הגמרא (שבועות לט א) "כתיב (ויקרא כו, לז) 'וכשלו איש באחיו', איש בעוון אחיו, מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה."

בשעה שאדם בא לעשות מצוה, היצר הרע אומר לו - מה שווה המצווה שלך הרי המצווה שלך היא קטנה ביותר וכי הקב"ה צריך את המצווה שלך? וכשאדם בא לעבור עבירה, היצר הרע אומר לו - זו עבירה קטנה לא נורא אם תעבור עליה.

לכן התורה פותחת בלשון יחיד וממשיכה בלשון רבים, להזכיר לנו שגם כשאתה יחיד אל תשכח שאתה חלק מכל עם ישראל, וליהודי יש כח להשפיע במעשיו על כל העולם כולו טוב או רע, ולכן אומרת לנו התורה

'ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', אם תלך בדרך של ברכה הרי שתשפיע על כל העולם כולו ברכה, וכן להיפך ח"ו.

משל למה הדבר דומה, לאוניה גדולה מלאה בחדרים ומלאה בנוסעים, ופתאום שומעים דפיקות חזקות מאחד החדרים, וכשפתחו את החדר מצאו שם אדם אחד שדופק ועושה חור בדופן הספינה, שאלו אותו מה אתה עושה? והוא עונה להם מה אכפת לכם כל מה שאני עושה אני עושה בחדר שלי הפרטי ולכם אין שום שייכות לעניין, כמובן שיענו לו שוטה שבעולם!!! הרי אם ייכנסו מים לחדר הפרטי שלך האונייה כולה תטבע בים.

והנמשל הוא, שכל עם ישראל הם בבחינת אוניה אחת, ואם אחד אפילו במרחב הפרטי שלו הולך בדרך הלא טובה הרי שהוא עלול להביא בכך חלילה רעה על כלל ישראל.

לשמוע רק דברים טובים

נאמר בתורה (דברים יא כז) "את הברכה אשר תשמעו", אומר הרב הבן איש חי כמה צריך האדם להיזהר משמיעת דברים לא טובים, כי כששומע דברים לא טובים הם מחלחלים אל תוך הנפש ומשפיעים עליה לרעה, כמו התינוקות של קורח שכיון ששמעו דיבורים רעים השפיעו עליהם והשחיתו את נפשם עד שלא הייתה להם תקנה.

ולעומת זאת כששומעים דיבורים טובים, הרי שהם משפיעים טוב על הנפש, כמו רבי יהושע בן חנניה שנאמר עליו במשנה (אבות ב, ח) אשרי יולדתו. ואמרו בירושלמי (יבמות א, ו) שהייתה אימו מוליכה את עריסתו לבית הכנסת, בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה. וכן הבני יששכר היה לומד עם נכדו דברי קבלה עמוקים, והיה אומר אני יודע שהוא לא מבין, אבל האוזניים שלו ישמעו דברים קדושים והם יפעלו בנפש שלו קדושה.

שמירת המחשבה על ידי שמירת כשרות

"כי עם קדוש אתה לה' אלקיך, ובך בחר ה' להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה: לא תאכל

כל תועבה" (יד, ב-ג).

בפרשתנו אנו לומדים על איסור המאכלות האסורות, ואומר רבינו החפץ חיים שבתחילת הפרשה משה רבינו מזהיר את עם ישראל - דעו לכם שיש שתי דרכים בעולם הזה דרך של ברכה ודרך של קללה, וכדי לזכות ללכת בדרך של הברכה צריך סייעתא דשמיא, כי אם אין עזרה מן השמים אי אפשר לזכות ללכת בדרך של הברכה.

ובאה התורה ומגלה לנו, שאדם יכול לזכות שהקב"ה ייתן לו את הכח ללכת בדרך של הברכה רק מתי שיהיה זהיר בכשרות המאכלים, כי אם האדם לא זהיר בהם, אפילו ירצה להתקרב לקב"ה לא יצליח, כי המאכלות האסורות אוטמות את הלב מלהתקרב לקב"ה, וכשהלב נסגר לא יכול להכנס שום דבר של קדושה, כמו שכתוב במדרש על הפסוק "אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השורץ, ולא תטמאו בהם ונטמתם בם" (ויקרא יא, מג), אומר המדרש (ילקו"ש ויקרא יא, מג-מד) "תנא דבי רבי ישמעאל, עברה מטמטם את לבו של אדם שנאמר "ולא תטמאו בהם ונטמתם בם", אל תקרי ונטמתם, אלא 'ונטמטם'", שהאוכל מאכלות אסורות אוטם את נפשו ונשמתו שלא יוכלו להיכנס אליה דברים שבקדושה.

וכמו שמסופר על הרמב"ם, שקהילה אחת של יהודים שלחה אליו איגרת, ושאלו אותו על אמיתות האמונה בתחיית המתים, ושלח להם הרמב"ם תשובה וכתב להם - הרי אתם יודעים שהמאכלים שהאדם אוכל, המאכל נהפך לדם והדם הולך לכבד, ומהכבד הוא הולך אל הלב ומהלב הוא הולך אל המוח, ומי שאוכל מאכלים כשרים וטהורים עולה לו למוח דם טהור, אבל מי שחלילה נכשל במאכלות אסורות נכנס לו למוח דם טמא, והוא שמכניס לאדם מחשבות של כפירה בהקב"ה, לכן עליכם לבדוק היטב את המאכלים אותם אתם אוכלים כי וודאי אינם כשרים בתכלית הכשרות.

מסופר על תלמיד של רבי חיים מוולוז'ין שהיה מהעילויים בישיבה, ואותו תלמיד נסע פעם לביתו וכשחזר לפתע לא היה מצליח להבין את לימוד התורה, שאל אותו רבי

חיים מוולוז'ין - אולי בדרך לביתך נכשלת באכילת אוכל לא כשר? וסיפר אותו תלמיד שבדרך הביתה היה רעב מאוד, ונכנס לאכסנייה של גויים ואכל שם, אמר רבי חיים - אכן נודע הדבר מפני מה אין ראשך פתוח כבעבר לקבל דברי תורה, כי המאכלים הלא כשרים בכוחם לאטום את מוחו וליבו של האדם בפני כל דבר שבקדושה.

רק מי ששומר כשרות יכול להבין את התורה

והדברים ידועים ומפורסמים, שיכול להיות אדם חכם וידען גדול בחכמות העולם, ובבואו ללמוד תורה לא יידע בין ימינו לשמאלו ולא יבין דבר, והוא רק משום שלא שומר על כשרות המאכלים הנכנסים לתוך פיו, כי אין חכמת התורה ככל החכמות כיוון שהיא חכמה אלוקית, ולא ייתכן להבינה ללא ההכנה הנצרכת, ובראש ובראשונה שלא ייכנסו לפיו של הרוצה ללומדה, מאכלים אותם אסרה התורה מלאכול.

ומסופר שבא תלמיד חכם גדול לצדיק הבבא סאלי זיע"א, ואמר לו שיש יהודי שרחוק מתורה וממצוות, ועקב ימי הרחמים והסליחות הסכים לקבל על עצמו מצווה אחת אבל מצווה אחת בלבד! איזו מצווה נאמר לו לקבל על עצמו, האם שבת? תפילין? טהרת המשפחה? והרי בעוד מספר ימים יום הכיפורים, אולי נאמר לו שיצום ביום הכיפורים שהאוכל בו עונשו כרת?

ענה לו הצדיק - לך תאמר לו שיתחזק בשמירת המאכלים לאכול דווקא אוכל כשר, ואפילו יאכל ביום הכיפורים שיאכל בו אוכל כשר. שאל התלמיד חכם את הצדיק מדוע הצדיק אומר לו להתחזק דווקא בשמירת המאכלים? הרי יש מצוות יותר חשובות כמו שבת ותפילין! ענה לו הצדיק - דע לך, שכל זמן שיהודי אוכל אוכל לא כשר, הלב שלו אטום לבורא עולם, ולכן אם יתחזק לאכול דווקא אוכל כשר יפתח ליבו ובסוף יקיים את כל המצוות.

הרמב"ם כותב, שהסיבה שהתורה אסרה עלינו לאכול חלק מבעלי החיים והתירה לנו את האחרים היא, שהתורה התירה רק את הבעלי חיים הנרדפים שאינם טורפים, כי בעלי

החיים הטורפים יש בהם אכזריות ועל ידי אכילתם האדם מוליד בנפשו טבע אכזרי כמו של בעלי החיים הטורפים שאכל, ולכן בגויים יש מידת אכזריות גדולה כי הם אוכלים בעלי חיים טורפים, אבל עם ישראל יש בהם טבע של רחמנות עד שאנו מכונים 'רחמנים בני רחמנים' והוא משום שאנו נזהרים שלא לאכול את בעלי החיים בעלי הטבע האכזרי שהתורה אסרה.

ולכן אפילו תינוק בן יומו לא יאכל אוכל לא כשר, כי בזה הוא מטמא את נשמתו ומכניס בו טבע אכזרי.

משה רבנו לא רצה לינק חלב מגויה כמו שכתוב במדרש (ילקו"ש שמות ב ז-ט) 'ותאמר אחותו אל בת פרעה, האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות', מאי שנא מן העבריות [למה היה צריך להביא מינקת דווקא מן העבריות], מלמד שהחזירוהו על המצריות כולן ולא ינק. אמר, פה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא, והיינו דכתיב (ישעיה כח, ט) "את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה, גמולי מחלב עתיקי משדיים".

הגמרא בתלמוד ירושלמי (חגיגה ט, ב) מספרת, שבזמן שאימו של אלישע בן אבויה הייתה בימי עיבורו, עברה ליד בית עבודה זרה והריחה מאכל לא כשר שבישלו שם, ואותו מאכל פעפע בה כארס של נחש וגרם בסופו של דבר שבנה אלישע יצא לתרבות רעה, רואים מכאן עד היכן יש להתרחק ממאכלות אסורות.

שולחנו של אדם מכפר עליו

הגמרא אומרת (מנחות צז א) "נאמר (יחזקאל מא, כב) 'המזבח עץ שלש אמות גבוה, ארכו שתים אמות ומקצעות לו, וארכו וקירותיו עץ, וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה", פתח במזבח וסיים בשולחן, ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו [שאמרו שניהם] בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם, ועכשיו שאין בית המקדש קיים שולחנו של אדם מכפר עליו".

ומתי שולחנו של האדם מכפר עליו, מתי שזהיר מאוד שלא להעלות על שולחנו דבר שיש בו ספק כשרות, כי אחד היסודות של היהדות הוא אוכל כשר.

על ידי שמירת הכשרות מר-חיק מעליו צרות

הרמב"ם (הל' דעות ד ט) אומר שכל הצרות שבאות על האדם, הן בגלל שלא נזהר במאכלים האסורים, כמו שאמר שלמה המלך בספר משלי (כא, כג) "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו", והיינו שומר פיו - ממאכלות האסורות ולשונו -מלשון הרע, שומר מצרות נפשו.

ואפשר להסביר על פי מה שאמרו חז"ל (הובא רש"י ויקרא טז א), משל למה הדבר דומה - לרופא שנכנס לבקר שני חולים שהיו לכאורה באותו מצב של חולי, לאחד אמר שיאכל וישתה ככל אשר יחפוץ וככל העולה על רוחו, ולחולה שני ציווה לאכול רק מאכלים מסוימים ולהימנע משאר מיני מאכל ומשקה. ושאלו לאותו רופא הרי שני חולים אלו באותו מצב, ומדוע לזה ציווית כך ולזה צווית כך? והשיב להם - על הראשון לא ניכרי סימני חיים כלל, ולכן למה לענות ולייסר אותו במניעת מאכלים ומשקאות, שיעשה ככל העולה על רוחו עד שיחזיר את נשמתו ליוצרה, אבל החולה שני ניכרים בו סימנים של חיות ועתיד לחזור לאיתנו אם יקפיד על תזונה נכונה, לכן צוויתי אותו על כך ובציווי זה כאשר ישמר בו יחזור לחיים.

ולכן כאשר התורה אומרת בפרשתנו (יד, א) "בנים אתם לה' אלקיכם", מכיוון שאתם קרויים בניו של מלך עליכם להיזהר ולהישמר במאכלות אסורות לבלתי תינזקו, כי עם ישראל יש לו אחרית ותקווה טובה לעתיד לבוא, מה שאין כן אומות העולם שאחריתם לשאול תחתית ולאבדון, לכן שיעשו ככל העולה על רוחם ואינם צריכים להיזהר במאכלות אסורות, בבחינת בן מלך ובן כפר, שבן מלך אם יאכל דבר שאינו מתוקן מיד יינזק, ואילו בן כפר אפילו כל ימיו בכל מיני אשפתות לא יינזק במאומה.

הרמב"ם בסוף הלכות מאכלות אסורות (יז, לב) כותב "וכל הנזהר בדברים אלו מביא קדשה וטהרה יתרה לנפשו. וממרק נפשו לשם הקדוש ברוך הוא שנאמר (ויקרא יא, מד) 'והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני'".

יהי רצון שנזכה תמיד לשמור על כשרות המאכלים, וכך על קדושת

המחשבה.

מצוות הצדקה

"כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך, בארצך אשר ה' אלקיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיך האביון: כי פתח תפתח את ידך לו... די מחסרו אשר יחסר לו" (טו, ז-ח).

גדולה כל כך מעלת הצדקה עד שרק על שני דברים נאמר שהם מצילים את האדם ממיתה, על התורה כמו שכתוב (סוטה כא א) "תורה מגנא ומצלא", וכן על הצדקה שכתוב בה (משלי י, א) "וצדקה תציל ממוות."

שלמה המלך אומר בספר משלי (יט, יז) "מלווה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו", אומרת הגמרא (בבא בתרא י א) 'מלווה ה' חונן דל' מתי שיהודי מרחם על העני ונותן לו צדקה, הרי שכבר כול הוא נתן הלוואה לבורא עולם, כיוון שאומר הקב"ה העני הזה עמד למות ברעב ובאת ונתת לו צדקה והחיית, אותו חייך שאני מחזיר לך נפש תחת נפש, למחר בנך או בתך באין לידי חולי ולידי מיתה, אני אז־כור לך את המצווה שעשית עם העני ואני מציל את בני ביתך מן המיתה.

להתרגל לתת צדקה

וכל אדם צריך להרגיל את עצמו כל הזמן לתת צדקה, וידוע שבפרשת כי תשא כתוב "ונתנו איש כפר נפשו לה'" (שמות ל, יב), ואמר על כך הבעל הטורים (שמות ל יב) שהמילה ונתנו נקראת מההתחלה לסוף וגם מהסוף להתחלה, והדבר בא לרמז שמי שנו־תן גם מקבל בחזרה מידו הפתוחה והרחבה של ריבונו של עולם.

ועוד כתוב (שמות כה, ב) "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה", וכתב על כך האלשיך הקדוש (שם ד"ה או יאמר) שמפני מה לא נאמר בתורה 'ונתנו לי תרומה'? אלא הדבר בא ללמד שמי שנותן צדקה לבריותיו של הקב"ה הרי שלמעשה אין הוא נותן אלא לוקח, שלוקח כביכול מאת הקב"ה שפע בכל העניינים. וכמו שמצינו בגמרא (בבא בתרא יא א) מעשה במונבז המלך שבזבז אוצ־רותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת, וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו: אבותיך גנזו והוסיפו על של אבו־

תם, ואתה מבזבזם! אמר להם: אבו־תי גנזו למטה, ואני גנזתי למעלה, שנאמר: (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף; אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו, ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו, שנאמר: (תהלים פט טו) צדק ומש־פט מכון כסאך; אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות, ואני גנזתי דבר שעושה פירות, שנאמר: (ישעיהו ג י) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו; אבותי גנזו [אוצרות] ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות, שנאמר: (משלי יא ל) פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם; אבותי גנזו לאחרים, ואני גנזתי לעצמי, שנאמר: (דברים כד יג) ולך תהיה צדקה; אבותי גנזו לעולם הזה, ואני גנזתי לעולם הבא, שנאמר: (ישעיהו נח ח) והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך.

ומסביר האלשיך הקדוש 'והוא כי כאשר כל מצוה ומצוה אשר יעשה האדם נעשה ממנה מלאך סניגור, כן במעשה הצדקה כל פעם ופעם שאדם נותן נעשה אור ומלאך, ומהם מתמלא אוצרו הטוב אשר בשמים ממעל. וזהו אומרו אני גנזתי למעלה. נמצא כי הפרוטה גשמית שנותן האדם נעשה ממנו אור קדוש רוחני למעלה. וזה יאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי, כלומר על ידי מה שנותנים לוקחים לי ואצלי באוצרם הטוב תרומה, ולהיות באוצרי הם כלוקחים'.

עיקר הצדקה היא בפנים מאירות

ואמרו חז"ל, שעיקר הצדקה היא להראות לעני פנים מאירות, פנים של שמחה, ובגמרא כתובות (קיא ב) נאמר "אמר ר' יוחנן: טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב, שנאמר (בראשית מט) "ולבן שנים מחלב", אל תקרי לבן אלא ליבון שינים". ומזה ילמד האדם, שאם נתן לאורח דבר מועט בסבר פנים יפות, שכרו גדול יותר ממי שנתן דבר גדול ללא סבר פנים יפות, שאם נותן צדקה ולא נותן בשמחה הפסיד את המצווה, שעיקר השכר על מצוות הצדקה היא שנותן את הצדקה בשמחה.

מעשה שלמה ואשמדאי

מובא בגמרא (גיטין סח א) שבעת

שהיה שלמה המלך עליו השלום בונה את בית המקדש, היה צריך הרבה אבנים למלאכה, אך עם כלי ברזל היה אסור לו לבנות אותו, שנאמר (שמות כ, כב) "ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה", אמר לחכמים: איך אעשה את המלאכה הזו בלי כלי ברזל? אמרו לו החכמים: יש בריה אחת מששת ימי בראשית ושמיר שמה, וזה השמיר הביא גם משה לאבני האפוד, שהיה מראה את השמיר הזה על האבנים מבחוץ, והן נבקעות מאליהן.

אמר להם שלמה: ובאיזה מקום נמצא זה השמיר? אמרו לו: הבא אצלך שד זכר ושד נקבה וכפאם בייסורים, ויאמרו לך איה נמצא השמיר. הביא אותם, ולחצם יחד בייסורים, אמרו לו: אין אנו יודעים איה הוא, רק אפשר שאשמדאי מלך השדים יודע, אמר להם שלמה: ואיה נמצא מלכם שאוכל לכבשו שיאמר לי זאת? אמרו לו: הוא נמצא בהר פלוני, וכרה לו שם בור, ומלאו מים, ומכסה באבן אחת, ונחתם בחותמו, בכל יום הוא עולה לרקיע, ולומד שם בישיבה של מעלה, ויורד אח"כ לארץ ולומד בישיבה של מטה, וכשבא, הולך לבור הזה ובודק את החותם שלו, אם לא נגע אדם בו לגלות בורו, פותח את הבור ושותה מים, ואח"כ מכסהו וחותם אותו בחותמו, והולך לו.

שלח שלמה המלך עליו השלום, את בניהו בן יהוידע אצלו, ונתן לו של שלת שהיה חקוק עליה שם קדוש, וטבעת שהיה חקוק עליה שם קדוש, וגזות צמר וכדים של יין, והלך לשם בניהו, וחפר לו בור למטה מבורו של אשמדאי, ושפך המים שהיה בבור העליון לתוך בורו התחתון דרך נקב שנקב בשפה שבין שתי הבורות, ולפי שבורו של אשמדאי היה גבוה בהר מקרקעית הבור התחתון לכן כל המים שהיו בבורו נתרוקנו לתוכו מאליהם, ואח"כ סתם את הנקב שעשה בין בורו לבור אשמדאי בגזות צמר, כדי שכאשר ישים יין בבור העליון לא יזוב ממנו לתחתון, וחפר בור למעלה מבורו של אשמדאי ושפך היין לשם, ומלא את שתי הבורות עפר, כדי שלא יבין אשמדאי, ועלה בניהו וישב על האילן.

וכשבא מלך אשמדאי בדק לחותמו

פרשת ראה

ומצאו שלם, פתח את הבור ומצא בו יין ולא רצה לשתות את היין, אבל אח"כ היה צמא מאוד ולא יכל לה־תאפק ושתה מן היין ונשתכר ונרדם, ירד בניהו מן האילן ובא אצלו, והש־ליך עליו שלשלת וסגר השלשלת סביב צווארו, שלא יוכל ראשו לצאת, וכשהקיץ משנתו ראה שלשלת על צווארו, והיה משתגע ומתעסק לנ־תקה הימנו, אמר לו בניהו שם של הקב"ה עליך תיזהר שלא ישבר!

והוליכו בניהו אל שלמה המלך ואמר לו שלמה המלך: אין אני רוצה ממך דבר, רק רוצה אני לבנות את בית המ־קדש, ונצרך לי השמיר לאבנים, אמור לי איה הוא נמצא? אמר לו: השמיר לא נמסר לי כי אם לשר הים, ואינו נותנו כי אם לתרנגול הבר, שמאמי־נו בשבועתו שנשבע לו שיחזיר אליו את השמיר, אמר לו, ומה הוא עושה עמו? אמר לו הוא מביא אותו להרים שאין בהם ישוב של זרעים ואילנות להתפרנס שם, ומניח אותו על ראש ההר, ומתבקע ההר מעט כמו חריץ עד שמשליך שם זרע האילנות, וגד־לים שם אילנות ומתפרנס מהם.

בדקו וחפשו עד שהיו בקיאים היכן יש קן של זה התרנגול, ומצאו בנים בקן שלו, כסו את הקן למעלה בזכו־כית לבנה, כדי שיראה את בניו בקן ולא יוכל להיכנס אצלם, ויצטרך לה־שתמש עם השמיר להניחו על הז־כוכית למען תבקע הזכוכית, כשבא התרנגול ורצה להיכנס לקנו אל בניו, לא היה יכול להיכנס, הלך והביא את השמיר, והניח אותו על כסוי הזכו־כית, צעקו עליו שלוחיו של שלמה המלך בקול, השליך את השמיר, ול־קחו הם את השמיר, הלך התרנגול וחנק את עצמו, לפי שעבר על הש־בועה, שנשבע לשר הים.

אחרו ועכבוהו לאשמדאי אצל שלמה המלך עד שבנה את בית המקדש, יום אחד היה שלמה המלך עומד אצל אשמדאי יחידי, אמר לו כתוב (במד־בר כג, כב) "כתועפות ראם לו", ואמ־רנו: כתועפות - אלו מלאכי השרת, ראם - אלו השדים, מהו גדולתכם שנשתבח בכם הקב"ה יותר מאתנו?, אמר לו אשמדאי: קח את השלשלת ממני, ותן לי טבעתך ואראך לך את גבורתי. לקח שלמה את השלשלת ממנו ונתן לו טבעתו. באותה שעה גבר אשמדאי על שלמה ולקח ממנו

את בגדיו, ומלך על מלכותו במקומו ודחהו ארבע מאות פרסאות. ועל אותה שעה אמר שלמה המלך בספרו קהלת (א, ג) "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש."

והיה שלמה מחזר על הפתחים, ובכל מקום שבא אמר: אני שלמה מלך ישראל וכשבא אצל הסנהדרין, אמרו וכי שוטה יחזיק תמיד לומר דבר אחד של שטות? אמרו לבניהו: בזמן באחרון המלך קרא לך לבוא אליו? אמר להם לא, שאלו את נשותיו כאשר הוא בא אצלכם, הוא יחף? אמרו להם לא, הוא בא אצלנו כשהוא עם גרביים, אמרו סנהדרין אם כך הוא, אז זה שד, שרגליו של שד דומות לשל תרנגול, ובגלל זה הוא בא עם גרביים, הביאו לשלמה ונתנו לו טבעתו שחקוק עליה שם, וכשנכנס שלמה למלכותו ראה אותו אשמדאי ופרח ממנו, ואף על פי כן נשאר לו פחד ממנו, וזהו שכתוב (שיר השירים ג, ז) "הנה מיטתו שלשלמה, ששים גיבורים סביב לה מגברי ישראל", ע"כ.

ועל אותו הזמן ששלמה המלך היה בגלות אמר - "טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו" (משלי טו, יז), שהמדרש (מדרש משלי טו, מובא ברבינו בחיי תחילת פרשת פקודי) מספר שבאותו זמן ששלמה המלך ירד מכיסא מלכותו היה מחזר על הפתחים לבקש צדקה, ויום אחד פגש אדם עשיר את שלמה המלך, ואמר לו בוא תאכל אצלי בבית, הלך העשיר ושחט עבורו שור אבוס והגיש את בשרו לפני שלמה המלך, כשהתחיל שלמה המלך לאכול אמר לו העשיר - אני זוכר שפעם היית מלך ותראה את מצבך היום שאתה עני ואביון, מיד התחיל שלמה המלך לבכות ומרוב צער לא היה יכול לאכול, קם שלמה המלך והלך.

למחרת פגש אדם עני את שלמה המלך ואמר לו בוא תאכל אצלי בבית, אמר לו שלמה המלך - אתה רוצה לעשות לי מה שעשה לי העשיר אתמול? אמר לו העני - אני אין לי כסף ואין לי בשר, יש לי רק כמה ירקות ומהם אעשה לנו סעודה, אמר לו שלמה המלך אבוא איתך, בא שלמה המלך לביתו של העני והגיש לפניו ירקות, ואמר לשלמה המלך - אל תדאג הרי וודאי שאתה עוד תחזור להיות מלך, כי הקב"ה הרי

נשבע לדוד אביך שרק מזרעו יהיו המלכים בעם ישראל, כמו שנאמר בפסוק "נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה, מפרי בטנך אשית לכיסא לך" (תהלים קלב, יא), ועקב דברי הנחמה והעידוד שאמר לו אותו העני, ארוחת הירקות הפשוטה הייתה חביבה עליו יותר מהארוחה המפוארת של בשר השור האבוס.

וכשחזר שלמה המלך לכיסא מלכותו ישב וכתב את הפסוק הזה "טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו" (משלי טו, יז), טובה ארוחת הירק שאכלתי אצל העני ו'אהבה שם', שאמר לי דברי עידוד ונחמה, יותר משור אבוס שאכלתי אצל העשיר שאמר לי דברים שהיה לי בהם צער.

מהפכת מידת הדין לרחמים

ועוד שבכח מצוות הצדקה להפך על האדם את מידת הדין למידת הרחמים, כמו שכתוב בפסוק (משלי כא, יד) "מתן בסתר יכפה אף", שאם אדם נותן צדקה לעני בסתר בלי שהעני יודע ממי הוא מקבל וכך אינו מתבייש ממנו, הרי שבכח מצווה זו להפך עליו את מידת הדין למידת הרחמים.

על יד הצדקה ניצלים מהגיהנום

הגמרא במסכת בבא בתרא מספרת (י א) על הוויכוח שהיה לרבי עקיבא עם טורנוסרופוס הרשע, וזו לשון הגמרא - "וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע, אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם, א"ל כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם, א"ל [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו, ואתם קרויין עבדים שנאמר (ויקרא כה, נה) 'כי לי בני ישראל עבדים'. אמר לו ר"ע - אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנן קרויין

בנים דכתיב (דברים יד, א) 'בנים אתם לה' אלקיכם.'"

למדנו מגמרא זו שהמפרנס את בניו של הקב"ה הרי שריבונו של עולם שולח לו מתנות עד בלי די ברוחניות ובגשמיות, ויהי רצון שתמיד נחזיק במצוות הצדקה לזכות להיות מן הנותנים.

רבי מאיר מפרמישלן

כ"ב באב הוא יום ההילולא של הרב הקדוש רבי מאיר מפרמישלן זצוק"ל וזיע"א, שנפטר בכ"ב באב לפני 247 שנים.

רבי מאיר מפרמישלן היה צדיק קדוש עליון, וחיבר ספר וקרא את שמו 'תורת המלאכים', והוא כתב בספר הזה את דברי התורה שלמד עם המלאכים.

מסופר שאחד מתלמידי רבי מאיר מפרמישלן הגיע באחד הימים לחצירו של רבינו רבי אלימלך בליז'נסק, וכשאמר לו אותו תלמיד שהוא תלמידו של רבי מאיר מפרמישלן, אמר לו רבי אלימלך - לך ואמור לרבך שאני אמרתי שאין לו חלק לעולם הבא.

כשחזר אותו תלמיד לרבו שאלו רבי מאיר - מה אמר לך רבי אלימלך, והתיירא מאוד התלמיד לחזור על דבריו של רבי אלימלך מליז'נסק, אולם לאחר שציווה עליו רבו בכל תוקף לחזור על הדברים, אמר לו - רבי אלימלך אמר שאין לך חלק לעולם הבא, ורבי מאיר התפלא מאוד ושמר את הדברים בליבו.

לימים נפגשו שני הצדיקים, ורבי אלימלך כיבד את רבי מאיר עד מאוד, ולקראת פרידתם שאל רבי מאיר את רבי אלימלך - מפני מה שלחת לומר לי שאין לי חלק לעולם הבא? ענהו רבי אלימלך - משום שבא אצלי אליהו הנביא, ואמר לי שהוא ביקש ללמוד איתך את סודות התורה ואתה סירבת לו, לכן שלחתי לומר לך שאין לך חלק לעולם הבא.

ענהו רבי מאיר - אמת נכון הדבר שבא אצלי איש האמת וסירבתי ללמוד אתו, אולם טעמי עימי משום שאין ברצוני להגיע להשגות אלו אליהם היה מביא אותי התשבי ללא מאמץ ויגיעה, וברצוני לזכות למעלות אלו רק לאחר עמל, כמו

שכתוב בפסוק (ויקרא כו, ג) "אם בחקותי תלכו", ופירש רש"י על המקום "שתהיו עמלים בתורה", ומכיוון שכך, לא רציתי להפסיד את מעלת העמל ולהגיע למדרגות גבוהות אלו בקלות. כששמע רבי אלימלך דברים אלו, ענה לו - אם זהו טעמך, אם כן מחלקך יהא חלקי ומגורלך יהא גורלי, וצודק אתה בטעמך זה.

רבי יעקב ישראל קניבסקי

ביום כ"ג באב יחול יום ההילולא של הסטייפלר רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל, שנפטר לפני שלושים וחמש שנים.

זיו פניו של הסטייפלר היה נורא מאוד, והקדושה הייתה ממש ניכרת על פניו הקדושות, עד שמספרים שהיו אנשים שהתקרבו לקב"ה רק ממראה פניו.

מסופר על הסטייפלר, שבצעירותו הוא גויס בעל כורחו לצבא הרוסי, ובאחת השבתות נפלה בחלקו תורנות שמירה של שעתיים בקור הרוסי האיום, והתורנות הייתה בין השעות 2 עד 4 לפנות בוקר! קור כלבים בסיביר, והשומר ששמר לפניו לא היה יהודי, ובלי ידיעה הוא הוריד את המעיל של השומרים ותלה אותו על העץ, וכשהסטייפלר הגיע לעמדת השמירה וראה שהמעיל תלוי על העץ לא ידע מה לעשות, כיוון שבשבת אם יש דבר תלוי על העץ אסור להורידו, אם כן את המעיל הוא לא יכול להוריד אבל מצד שני מה עושים עם הקור.

עשה הסטייפלר חשבון, שעתיים שמירה בלי המעיל אני אמות מהקור, פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה ומותר להוריד את המעיל מהעץ, ומצד שני אני לא רוצה לחלל את השבת, וכך הוא התלבט, ואז הוא אמר לעצמו בוא תראה - אתה מסוגל 5 דקות להמתין? תמתין 5 דקות, והוא המתין 5 דקות, אחרי זה הוא אומר לעצמו שעה ו55 דקות בלי המעיל לא שייך, אבל אתה יכול רק עוד 5 דקות? והוא המתין עוד 5 דקות, ועוד 5 דקות, ועוד 5 דקות, עד שהוא עבר את כל השמירה בלי לגעת במעיל!

ובא הסטייפלר במעשה זה ולימד אותנו, שהחיים הם לא הכל או כלום

ואנחנו לא צריכים לוותר ולהתייאש, תנסה 5 דקות ועוד 5 דקות ואל תוותר לעצמך! יש לך כוחות, אבל כשאתה מנסה לעשות משהו שנראה לך בלתי אפשרי תציב לעצמך חל־קים, קטעים, ותתקדם כך.

מספרים על הסטייפלר שפעם בא אליו אדם שרצה להתארס וביקש את ברכתו, הסטייפלר אמר לו שלא יתארס, הקשיב אותו אדם לסטייפלר והלך לחפש בת זוג אחרת, לאחר 10 שנים שוב עלתה אותה ההצעה, ושוב הלך לסטייפלר לבקש את בר־כתו, והסטייפלר בירכו ואחרי שנה נולד להם ילד. הם ניגשו לסטייפלר ושאלו אותו - למה הוא לא הסכים לאירוסיהם בפעם הראשונה? אמר להם הסטייפלר - דעו לכם שאם הייתם מתחתנים אז, הייתם מח־כים לילדים עשר שנים, כעת הת־חתנתם ומיד זכיתם לילד, וחשבתי שההמתנה בתור רווקים תהיה קלה לכם יותר מהמתנה מורטת עצבים בתור זוג נשוי, ולכן רק כעת נתתי את ברכתי לנישואיכם. ולכל המע־לות הללו זכו קדושי עליון אלו, על ידי שהיו דבוקים בקב"ה ולמדו את התורה וקיימו את מצוותיה.

יהי רצון שבזכות כל הצדיקים הללו, הקב"ה ינחה אותנו ואת כל בני ביתנו בדרך הטובה, דרך הברכה והחיים, ושנזכה לחיים טובים ומאושרים, אמן כן יהי רצון.

מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
אשדוד
ירושלים

חיזוק גדול לקראת חודש אלול
חודש הרחמים והסליחות

הנך מוזמן להשתתף

בשיעור השבועי

שיתקיים אי"ה

ביום שלישי

ב' אלול תשפ"א 10.8.21

בבית המדרש מוסדות התורה והחסד

"בית מאיר" רחוב העצמאות 39 רובע הסיטי אשדוד

בשעה 20.30

מפי מו"ר בנן של קדושים האדמו"ר

הגה"צ שמואל שמעון סולידאנו שליט"א

עזרת נשים פתוחה
הציבור מוזמן להשתתף